ХОРИО ЦЭЭРИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА Г.БАТМӨНХИЙН 2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

2025.06.10 Улаанбаатар хот

Д/д	Үзүүлэлт	Суурь түвшин /2024 оны эхний хагас жил/	Зорилтот түвшин Эхний хагас жил	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлаас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангасан байдал	1.Монгол Улсын Шадар сайдын 2023 оны 28 дугаар тушаалаар батлагдсан Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал /хүний хөл хориот өвчин, мал, амьтны гоц халдварт өвчин, химийн болон цацрагийн осол хордлого, хүнсний аюулгүй байдлын өөрчлөлт /-аас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах чиглэлээр гаалийн газар, хороодод чиглэл өгч, хариу арга хэмжээг авах үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж ажиллав. Улаанбаатар Гаалийн газраас Мал эмнэлгийн газар, Онцгой байдлын газартай хамтран 2024 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдөр зохион байгуулсан “Малын гоц халдварт “шүлхий” өвчин, гаалийн хяналтын бүсэд гарсан	1. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал /хүний хөл хориот өвчин, мал, амьтны гоц халдварт өвчин, ургамлын хорио цээртэй зүйлс, химийн болон цацрагийн осол, хордлого, хүнсний аюулгүй байдлын өөрчлөлт /-аас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааны талаар харьяа гаалийн газар, хороодыг мэргэжлийн удирдлагаар тухай бүр хангаж ажиллана. 2. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын мэдээг мэргэжлийн байгууллагаас авч, ГЕГ-ын удирдлага болон харьяа гаалийн газар, хорооодод шуурхай хүргэж, хариу арга хэмжээ авах чиглэлийг хүргүүлнэ. 3. Улсын хилээр нэвтэрч буй зорчигчдод тавьж буй эрүүл мэндийн хяналт тандалтын мэдээг улирал бүр нэгтгэн ГЕГ-ын удирдлага, холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудад, сэжигтэй	1.Олон улсын эрүүл мэндийн дүрэм (ОУЭМД-2005), Монгол Улсын шадар сайдын 2023 оны 28 дугаар тушаалын дагуу улаанбурхан халдварт өвчний нөхцөл, авч хэрэгжүүлж байгаа хариу арга хэмжээний хүрээнд Монгол Улсын агаарын замын боомтоор дээрх өвчний дэгдэлт өндөртэй бүс нутгуудаас ирж буй нислэгийн зорчигчдод эрүүл мэндийн тандалт судалгааг /термокамер, эрүүл мэндийн мэдүүлгийн хуудас/ хийж ажиллахад мэргэжлийн удирдлагаар хангасан. “Нүүдэлчин агро ферм” ХХК-ийн Бүгд Найрамдах Беларусь Улсаас 2024 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдөр импортлон Улсын мал эмнэлэг ариун цэврийн төв лабораторийн 2024 оны 09 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 24-5069 тоот, шинжилгээний дүнгээр 10 адуунаас хачгийн халуун /B.caballi/, 2024 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 24-5113 тоот шинжилгээний дүнгээр 14 адуунд папиллома вирус илэрсэн тул МЭЕГ-аас ирүүлсэн чиглэлийн мөрөөр Сэлэнгэ аймгийн гаалийн газарт 2025 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдөр 02-1/289 дугааартай албан бичгээр халдварт өвчинтэй гарсан 17 толгой адууг Дэлхийн мал амьтны эрүүл мэндийн байгууллагын “Газрын амьтны эрүүл мэндийн кодекс”-ын 12.7.2, “Амьтан, ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.1, 15.1.2, 15.2 дахь заалтуудыг үндэслэн, шийдвэрлэх тухай чиглэлийг хүргүүлсэн. Тус аж ахуй нэгжид Сэлэнгэ аймгийн Гаалийн газраас 2025 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдөр зөрчлийн хэрэг нээж, хэрэг бүртгэлийн шатанд явж буй талаар 2025 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдөр 02-1.2/1224 дугаартай албан бичгийг дахин хүргүүлсэн.	95

		тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үзүүлэх сургалтад санал өгч оролцсон. Улсын хилээр нэвтэрч буй зорчигчдод тавигдаж буй эрүүл мэндийн хяналт тандалтын мэдээг сар бүр нэгтгэхэд 2024 оны эхний 6 сарын байдлаар буюу эхний хагас жилд Монгол Улсын хилээр орсон 1,055965 (дотоод 825084, гадаад 230881), улсын хилээр гарсан 986931 (дотоод 822908, гадаад 164023) зорчигчдод эрүүл мэндийн хяналт, тандалтыг хийсэн нь өнгөрсөн мөн үеэс 60 хувиар нэмэгдсэн бөгөөд хяналт тандалтын дүнгээр олон улсын хөл хориот өвчний сэжигтэй тохиолдол илрээгүй байна. 3.Зорчигчийн эрүүл мэндийн мэдүүлэг хуудаст нэмэлт өөрчлөлт оруулах саналыг боловсруулж, ГЕГ-ын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ний өдрийн 115 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хилийн хорио цээрийг цахимжуулах ажлын хэсэг”-т өгч, программын даалгаврыг бэлэн болж, халдварт өвчний дэлхий	үйл явдал, тохиолдлын мэдээг тухай бүр мэдээлнэ. 4.”Зорчигчийн эрүүл мэндийн мэдүүлэг хуудас”-ыг SPS төслийн хүрээнд цахимжуулж, ХХЕГ-тай зорчигч, тээврийн хэрэгслийн өдөр тутмын хөдөлгөөний мэдээлэл, ЭМЯ-тай сэжигтэй үйл явдал, тохиолдлын үеийн зорчигчийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг солилцох шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. 6.Нийгмийн эрүүл мэндийн аюулгүй байдлын өөрийн үнэлгээний аргачлалыг боловсруулж батлуулан, олон улсын шинжтэй автозамын 2 боомт, хоёр талын шинжтэй автозамын 2 боомт, олон улсын агаарын хилийн 1 боомт, нийт 5 боомтод үнэлгээ хийж, тайлагнана. 8. МУ-ын Гаалийн ерөнхий газар, БНХАУ-ын Гаалийн ерөнхий газар хоорондын “Хилийн эрүүл ахуй, хорио цээрийн хамтын ажиллагааны протокол”-ыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Замын-Үүдийн нутаг дэвсгэр болон БНХАУ-тай хиллэдэг зарим нутаг дэвсгэрт 2 улсын мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зоонозын халдварт өвчний тандалтыг хийнэ.	Европын Холбооны гишүүн орнуудад малын гоц халдварт шүлхий өвчний тохиолдлууд бүртгэгдсэнийг Дэлхийн мал, амьтны эрүүл мэндийн байгууллагаас мэдээлсэнтэй холбогдуулан Европын Холбооны гишүүн орнуудаас Беларусь Улсад үхэр, бог мал нэвтрүүлэхийг, түүнчлэн тус улсын нутаг дэвсгэрээр транзит тээвэрлэлт хийхийг 2025 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдрөөс эхлэн түр хугацаагаар хязгаарлах болсонтой холбогдуулан Сэлэнгэ аймгийн гаалийн газарт мал амьтан, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг тавих хяналтыг чангатгах талаар чиглэл хүргүүлсэн. Сэлэнгэ аймгийн гаалийн газарт , 2025.01.20-ны өдөр 02-1/289 дугаартай албан бичгээр чиглэл хүргүүлсэн. УХШИГГ-ын мал эмнэлгийн хяналт хариуцсан гаалийн улсын байцаагчдад үйл ажиллагаатайгаа нь холбоотой 2 удаагийн зөвлөгөө, мэдээлэл, чиглэлийг өгч ажилласан. Замын-Үүд боомтоор “Эм И Ай Эл интернэйшнл” ХХК-ний Энэтхэг Улсаас импортлогдсон 75 тн цагаан будаанд гадаад хорио цээртэй Гурилын жижиг жуулгавч, Суринамын гурилч цох илэрсэн тул холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу экспортлогч улсад буцаах, эсхүл буцаах үүргээ биелүүлэхгүй бол хуульд заасны дагуу шилжүүлэн устгах арга хэмжээг авч ажиллах талаар Замын-Үүд дэх Гаалийн газарт 2025 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдөр 02-1.2/1619 тоот, БНЭнэтхэг Улсаас МУ-д суугаа Элчин сайдын яаманд 2025 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн 02/2286 тоотоор тус тус чиглэл хүргүүлж ажилласан. Замын-Үүд боомтоор 1 дүгээр сард 22 тн цагаан будаанаас МУ-ын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон хорио цээртэй шавж болох Цагаан будааны шөвгөр хошуут цох /Sitophilus oryze L/ -6ш илэрч, экспортлогч улсад буцаах талаар чиглэлийг Замын-Үүд Гаалийн газарт өгсөн. 2.Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын мэдээг ХӨСҮТ болон бусад мэргэжлийн байгууллагаас авч, ГЕГ-ын удирдлага болон харьяа гаалийн газар, хорооодод 44 удаа хүргэж, хариу арга хэмжээ авах чиглэлийг хүргүүлсэн.	

		дахины болон Монгол Улсын нөхцөл байдал харьцангуй тайван байгаатай холбогдуулан хилээр нэвтэрч буй зорчигч, аялагчдаар эрүүл мэндийн хуудсыг бөглүүлээгүй байна. 4.Халдваргүйжүүлэлт, шарилын бүртгэл, түр тусгаарлалт, зорчигч, тээврийн хэрэгслийн эрүүл мэндийн хяналтыг захиргааны статистикийн бүртгэлийн мэдээнд оруулах программын даалгаврыг боловсруулж, ГЕГ-ын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ний өдрийн 115 дугаар тушаалаар батлагдсан "Хилийн хорио цээрийг цахимжуулах ажлын хэсэг"-т хүлээлгэн өгсөн. Хүрсэн үр дүн: Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед авч хэрэгжүүлсэн дээрх зөвлөмж, чиглэлийг Гаалийн газар, хороодод хүргүүлж ажилласнаар улсын хил, гаалийн хяналтын бүсээр хүний олон улсын хөл хориот өвчин, мал амьтны гоц халдварт өвчин дамжин тархаагүй, хими, цацрагийн осол, хордлого гараагүй.		3. Монгол Улсын хилээр гарсан 1248258 (дотоод 1011123, гадаад 237,135) улсын хилээр орсон 1319625 (дотоод 1035901, гадаад 283724) зорчигчдод Олон улсын хөл хориот хүний өвчний сэжигтэй тохиолдол илрээгүй байна. Хилийн нэвтрэх цэгт халдварт өвчний нөхцөл, авч хэрэгжүүлж буй хариу арга хэмжээний өдөр тутмын мэдээг албан ёсны Quarantine.health@customs.gov.mn цахим хаягаар авч, ЭМЯ, ХӨСҮТ-тэй мэдээллийг солилцон ажилласан. 4. Зорчигчийн эрүүл мэндийн мэдүүлэг хуудсыг бүрэн цахимжуулах ажлын талаар ЭМЯ-ны мэргэжилтнүүдтэй уулзалт хийж, гаалийн газар, хороодод 2025 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн шуурхай хуралдаанаар халдварын эсрэг хариу арга хэмжээний чиглэлийг өгч, Иргэний нисэхийн ерөнхий газарт цаад талдаа нислэгт суухаас өмнө эрүүл мэндийн мэдүүлэг хуудас бөглүүлэх зэрэг хамтран ажиллах асуудлаар 2025 оны 02 дугаар 25-ны өдрийн 02/893 тоот албан бичгийг хүргүүлж, одоогоор QR код бүхий эрүүл мэндийн цахим хуудсыг бөглүүлж, эрсдэлтэй үеийн бэлэн байдлыг хангасан. Чингис хаан дээр туршилтаар нэвтрүүлсэн. 6. Гаалийн байгууллагын 2025-2028 оны стратеги төлөвлөгөөний 1.2.3 дугаар заалтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Хилийн Ханги, Замын-Үүд боомтод "Хилийн нэвтрэх цэгийн нийгмийн эрүүл мэндийн хариу арга хэмжээ авах, үйл явдлыг илрүүлэх, эрт сэрэмжлүүлэх үйл ажиллагаанд стратегийн эрсдэлийн үнэлгээ"-г ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ-тэй хамтран 2025 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрөөс 16-ны өдрийг хүртэл зохион байгуулж, Ханги боомт 73 хувь, Замын-Үүд боомт 83 хувийн урьдчилсан дүнгээр үнэлэгдэв. Замын-Үүд боомтод сум орон нутгийн түвшинд 3, боомтын хэмжээнд 2, гаалийн газрын хэмжээнд 6, Ханги боомтод сум орон нутгийн түвшинд 3, боомтын хэмжээнд 4, гаалийн газрын хэмжээнд 8 заалт бүхий зөвлөмжийг 2025 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн 02/ 2347, 02/2348 тоот албаг бичгээр тус тус хүргүүлж ажиллалаа. Түүнчлэн 2025 оны 06 дугаар сарын 04-05-ны өдрүүдэд дээрх үнэлгээг Чингис хаан ОУНБ дээр хийж, үнэлгээний дүнг нэгтгэв.	

				8. ГЕГ-ын даргын 2025 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн А/176 тоот "Уулзалтад оролцуулах тухай" тушаалын дагуу МУ-ын ГЕГ, БНХАУ-ын ГЕГ хооронд байгуулсан "2022 оны Хилийн эрүүл ахуй, хорио цээрийн хамтын ажиллагааны протокол"-ыг хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд ЗӨСҮТ, ХӨСҮТ-тэй хамтран, БНХАУ-ын Хөх хот, Эрээн ГГ-тай хамтран 2025 оны 05 дугаар сарын 14-16-ны өдрүүдэд БНХАУ-ын Эрээн хотод болсон уулзалтад ХЦХ, Замын-Үүд ГГ-ын ХЦА-ны төлөөллүүдийн хамт оролцож, дээрх протоколын хэрэгжилтийн талаар Монголын талын илтгэл хэлэлцүүлэв. Уулзалтын мөрөөр 4 заалтаар /Монгол, Хятадын хилийн боомтуудын мэрэгчээр дамжих зоонозын халдварт өвчний хамтарсан тандалт, хилийн эрүүл ахуй, хорио цээрийн асуудлаар хэлэлцээр, эрдэм шинжилгээний хурал, үзүүлэх сургууль/ 2025 онд ажлыг төлөвлөж, хурлын тэмдэглэлийг үйлдэж, Хөх хотын ГГ, МУ-ын ГЕГ-ын ХЦХ, ӨМӨЗО-ны Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх төв, МУ-ын ЗӨСҮТ-ийн талаас баталгаажуулж, 2025 оны 05-06 сард Хавирга-Архашаатын нутаг дэвсгэрт ЗӨСҮТ-тэй хамтарсан зоонозын халдварын тандалтыг хийсэн. 9. Амьтан, ургамал, зорчигчийн түр тусгаарлалтын модулыг ГЕГ-ын 115 дугаар тушаалаар батлагдсан ажлын хэсэг хийж, дуусгасан гүйцэтгэл 100 хувьтай байна. **Хүрсэн үр дүн:** Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал, хариу арга хэмжээг бэлэн байдлыг хангах, тохиолдол илэрсэн үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний зааварчилгааг харьяа гаалийн газар, хороодод тухай бүр өгч ажилласан. Зөөвөрлөгдсөн улаанбурханы эрсдэлийн хамтарсан үнэлгээнд 2 удаа оролцож, Хилийн нэвтрэх цэгийн стратегийн үнэлгээг 3 гаалийн газрын түвшинд хийж, хамтын ажиллагааны 1 хуралдаанд оролцож, гүйцэтгэлийн үр нөлөөг сайжруулсан. 2025 оны эхний хагас жилд Олон улсын эрүүл мэндийн дүрмээр зохицуулагддаг хүний хөл хориот өвчин хил дамжин тархаагүй.	
2	Бараа, тээврийн хэрэгсэлд тавих хорио цээр, эрүүл	1.Гаалийн системийн хэмжээнд 2024.01.01-ний өдрөөс 2024.06.05-ны өдөр хүртэл хялбаршуулсан журмаар	1.Улсын хилээр нэвтрүүлж буй хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналтад хамрагдах бараанд эрсдэлд суурилсан	1. Харьяа гаалийн газар, хороодын 2025 оны эхний хагас жилийн хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн нийт зөрчлийн тоо 1397 байна. Үүний 147 зөрчил буюу 10,5 %-ийг гаалийн хорио цээрийн хяналтаар илрүүлж,	

	ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалт хийсэн байдал	шийдвэрлэсэн нийт зөрчлийн тоо 958 байна. Үүнээс 172 зөрчил буюу 18%-ийг гаалийн хорио цээрийн хэлтэс, албаны гаалийн улсын байцаагчдын илрүүлэн 107.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж, шийдвэрлэсэн зөрчил ээлж байна. 2023.01.01-ний өдрөөс 2023.06.05-ны өдөр хүртэл хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн нийт зөрчлийн тоо 793, үүнээс 132 зөрчил буюу 16.6%-ийг гаалийн хорио цээрийн хэлтэс, албаны гаалийн улсын байцаагчдын илрүүлэн 57.8 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж, шийдвэрлэсэн зөрчил ээлж байсан. 2.ГЕГ-ын Зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүд болон харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаатай уялдуулан ажиллаж, зохион байгуулалтын нэгжид 182 дотоод зурвас хүргүүлж, 122 дотоод зурвасыг хүлээн авч шийдвэрлэсэн байна. Харъяа газар, хороодод 12 албан бичгийг чиглэл тус бүрээр хүргэж, мэргэжлийн зөвлөгөө өгсөн.	хяналт, шалгалт хийх ажлыг зохион байгуулах, харьяа газар, хороодыг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, хяналт тавьж ажиллана. 2.Хяналт, шалгалтын үйл ажиллагаа, тайлан мэдээнд дүн шинжилгээ хийж, цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ. 3.Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналтад хамаарагдаг барааны 47 төрлийн зааврыг эцэслэн боловсруулан, баталгаажуулж, цахимаар ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлнэ. 4. БТКУС-ын 21 дүгээр бүлэг, 2106 (бусад газарт заагдаагүй хүнсний бүтээгдэхүүн) зүйлд хамаарах эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүн, хүнсний нэмэлт зэрэг барааны гаалийн мэдүүлэгт дүн шинжилгээ хийж, зөвлөмж боловсруулна. 5.Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүний бүртгэлийг гаалийн автоматжуулсан удирдлагын систем (CAIS)-д холбож, нэвтрүүлнэ. 6.Гаалийн хилээр нэвтрүүлсэн бараа,	холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу 164.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан барагдуулсан байна. УИХ-ын даргын 2024 оны 84 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Стандарт эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох нь” ажлын хэсэг болон Шадар сайдын санаачлагаар 2025 оны 02 дугаар сарын 19-21-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан “Барилга, эм, хүнс-хүрээлэн буй орчин салбарын стандартын хэрэгжилт тулгамдаж буй асуудлын хэлэлцүүлэг”-т мэдээлэл чиглэл тус бүрээр мэдээлэл бэлтгэж, импортын хүнсний асуудлаар нэгдсэн зөвлөмжид холбогдох саналыг өгч ажиллав. Мал эмнэлгийн ерөнхий газраас албан бичгээр ирүүлсэн "Экспортын гэрчилгээ, импортын болон дамжуулан тээвэрлэх мэдэгдэлд баталгаажуулах тэмдэг, гарын үсгийн баталгаа”-г гаалийн газар, хороодод 2025 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн 02-1,2/21712 албан бичгээр хүргүүлж чиглэл өгсөн. Зорчигчийн эмийн бүртгэлийн системд дүн шинжилгээ хийж, харьяа гаалийн газар хороодын дарга нарт “Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүний бүртгэл, хяналтыг сайжруулах тухай” 2025 оны 04 сарын 21-ний өдрийн 02-1.2/1592 тоот албан бичгийг харьяа гаалийн газар, хороодын дарга нарт хүргүүлсэн. Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн “Импортлох мал, үржүүлгийн бүтээгдэхүүний төрөл, тоо хэмжээг тогтоох тухай” 255 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах ажлын хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг боомтод 3 аж, ахуй нэгж, 1 иргэний адууны жүчээ, үхрийн фермийг гаалийн хорио цээрийн хяналтын түр бүсээр тогтоон цэвэр үүлдрийн адуу 222 толгой, сүүний чиглэлийн үхэр 123 толгой импортлоходхорио цээрийн анхдагч үзлэг, бичиг баримтын болон лабораторийн шинжилгээнд хамруулан гаалийн хяналтаас чөлөөлж, тухайн орон нутагт нь Засгийн даргын захирамжийг үндэслэн мал эмнэлгийн газарт хүлээлгэн өгч ажилласан. Монгол улсаас Узбекстан улсад 2061 хонь, БНХАУ-д нядалгааны зориулалтаар 2860 толгой хонь, ямаа	90

		5. Улсын хилээр орсон 446194 тээврийн хэрэгсэл (онгоц 1074, вагон зүтгүүр 1963, суудлын вагон 320, ачааны вагон 132195, суудлын машин 123745, ачааны машин 186897)-д урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт хийх явцад хяналт тавьж ажилласан нь нондингийн мөн үетэй харьцуулахад 48,6 хувиар нэмэгдсэн байна. Улсын хилээр гарсан 508030 тээврийн хэрэгсэл (1074 онгоц, 1947 вагон зүтгүүр, суудлын вагон 320, 128541 ачааны вагон, 124675 суудлын машин, 251473 ачааны машин)-д хяналт тавьж ажилласан нь нондингийн мөн үетэй харьцуулахад 57,6 хувиар нэмэгдсэн байна Бараа, тээврийн хэрэгсэлд тавих хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтын үр дүнг сайжруулах зорилгоор холбогдох яам, агентлагаас зохион байгуулсан 12 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэгт оролцох, 6 ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд ажилласан нь өнгөрсөн мөн үетэй харьцуулахад уулзалт, хэлэлцүүлэг 2-оор нэмэгдэж, ажлын	тээврийн хэрэгслэлд урьдчилан сэргийлэх болон зориулалтын халдваргүйжүүлэлт хийсэн мэдээнд дүн шинжилгээ хийж, удирдлагыг мэдээллээр хангана. 7.”Хүнсний сүлжээн дэх тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага” стандартыг хангуулах тандалтын удирдамжийг боловсруулж, харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлж, тандалтыг хийж, тайлагнана. 8.Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хаяг шошгололтод тандалт судалгаа хийх удирдамжийг боловсруулж, харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлж, тандалтыг хийлгүүлэн, дүнг нэгтгэн, цаашид авах арга хэмжээний саналыг хүргүүлнэ. 9.Гаалийн байгууллагын gaali.mn системийн “Аюулгүй байдлын мэдээ” талбарт хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний олон улсын сэрэмжлүүлэг мэдээ, мэдээллийг байршуулж, хяналт шалгалтын үйл ажиллагаанд ашиглах, эргэн татах зэрэг шаардлагатай арга хэмжээ авах нөхцлийг бүрдүүлж ажиллана.	экспортлоходд харьяа газар, хороодыг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, хяналт тавьж ажиллав. 2.Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн А/676 дугаартай тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан хүснэгтийн дагуу Хорио цээрийн чиглэлийн 2024 оны 12 дугаар сарын статистик мэдээг нэгтгэж, Статистик, дүн шинжилгээний хэлтэст 2025 оны 01 сарын 08-ны өдөр, 2025 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдөр 163 тоот, 2025 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдөр 245 тоот , 2025 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдөр 352 тоот , 2025 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр 515 тоот, 2025 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр 662 тоот Дотоод зурвасуудаар Статистик, дүн шинжилгээний хэлтэст хүргүүлэхэд хянаж баталгаажуулав. 3.Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналтынн тухайн чиглэлээр боловсрогдсон 28 цахим заавар хянагдаж, хяналтын үйл ажиллагаанд нэвтэрч эхэлсэн. 4. БТКУС-ын 21 дүгээр бүлэг, 2106 (бусад газарт заагдаагүй хүнсний бүтээгдэхүүн) зүйлд хамаарах барааны 2025.01.01-2025.01.28-2025.04.01 өдөр хүртэлх хугацаанд гаалийн автоматжуулсан удирдлагын систем (CAIS)-д 2106 (бусад газарт заагдаагүй хүнсний бүтээгдэхүүн)-ий мэдүүлэгт дүн шинжилгээ хийсэн. Дүн шинжилгээгээр 2106.90 БТКУС-ын кодтой барааны 3425 бичлэг CAIS-д бичигдсэн бөгөөд үүний 107 бичлэг нь 2106.90.11 кодтой бараа, 1442 бичлэг нь 2106.9019 кодтой бараа, 1876 бичлэг нь 2106.9090 кодтой бараагаар мэдүүлсэн байна. Мэдүүлэгт хавсаргасан бичиг баримтаас харахад шаардлагатай бичиг баримт дутуу, чанарын шинжилгээний бичиг дутуу байх, шаардлагагүй илүү бичиг баримт хавсаргах зэрэг дутагдалтай талууд илэрсэн байна. 5.Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүний бүртгэлийг Гаалийн тухай хуулийн 227 дугаар зүйлийн 227.10 дахь заалтад заасны дагуу гаалийн автоматжуулсан удирдлагын систем (CAIS)-д эмэлт өөрчлөлт оруулж, харьяа гаалийн газар хороодод 2025 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 02-1/604 тоот албан бичгээр чиглэл хүргүүлж, 2025 оны 02 дугаар сарын 05-	

		хэсгийн бүрэлдэхүүнд ажилласан байдал 1-ээр нэмэгдсэн байна. 2024 оны эхний хагас жилд төлөвлөсөн 1, төлөвлөгөөт бус 2 , нийт 3 сургалтыг хийсэн байна. ХЦХ-ийн ГУБ нар 2024 оны эхний хагас жилд хорио цээрийн мэргэжлийн болон бусад чиглэлээр 11 сургалтад хамрагдсан байна.	10. Бараа, тээврийн хэрэгсэлд тавих хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтын үр дүнг сайжруулах зорилгоор холбогдох яам, агентлагаас зохион байгуулсан уулзалт, хэлэлцүүлэг, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд ажиллана. 11.Батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу харьяа гаалийн газар, хороодын улсын байцаагчдад сургалт зохион байгуулна	ны өдрөөс цахим системээр бүртгэж эхэлсэн бөгөөд эхний хагас жилийн байдлаар 259 зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм болон эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүн бүртгэгдсэн байна. 6. Улсын хилээр гарсан 459283 тээврийн хэрэгсэл (онгоц 2326, вагон 43993, суудлын машин 151207, ачааны машин 214791, автобус 19636, бусад 27330)-д урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт хийх явцад хяналт тавьж ажилласан нь нондингийн мөн үетэй харьцуулахад 29 хувиар нэмэгдсэн байна. Улсын хилээр орсон 731690 тээврийн хэрэгсэл (онгоц 2326, вагон зүтгүүр, суудлын вагон 4118, суудлын машин 150753, ачааны машин 208943, автобус 19992, бусад-105)-д хяналт тавьж ажилласан нь нондингийн мөн үетэй харьцуулахад 36 хувиар нэмэгдсэн байна. Хилийн боомтоор нэвтрүүлсэн 299283 тээврийн хэрэгслэлд урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт хийсэн байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 18 хувир өссөн дүнтэй байна. 7. Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2025 оны 02 дугаар сарын 03-ны өдрийн А/30 дугаартай “Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” тушаалыг боловсруулан батлуулж, тушаалын 1, 2 дугаар хавсралтаар ”Хүнсний сүлжээн дэх тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага”, “Импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хаяг шошгололт”-ын удирдамжийг хүргүүлж, 1 дүгээр үе шатны хэрэгжилтийг гаргаж, харьяа гаалийн газар, хороодод чиглэл өгч ажилласан. 8.Тандалт судалгааны 1 дүгээр үе шатыг зохион байгуулж гаалийн газар, хороодын Хорио цээрийн албаны хүнсний чиглэлээр хяналт шалгалтад хамрагдсан нийт 954 аж ахуйн нэгжийн 1599 гаалийн мэдүүлгээр 10567 нэр төрлийн 93,7 мян.тн, 408.662 литр хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнд 9,9 тэрбум төгрөгийн гаалийн болон бусад татвар хураамжийн орлого төвлөрүүлсэн хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнд тандалт судалгааг хийж мэдээллийн нэгдсэн сан үүсгэсэн. Тандалт, судалгаанд хамрагдсан хүнсний барааны сав баглаа боодол шошголoлтын байдлаар авч үзэхэд: зориулалтын сав баглаа боодолтой 22477, Шошгод агуулагдах мэдээллийг агуулсан 19192, Шошгод	

				агуулагдах мэдээллийг агуулаагүй 330, шошгын мэдээлэл нь англи хэлээр 16307, орос хэлээр 2579, монгол хэлээр 1168, нэмэлт шошго наасан 11850 байна. Тандалт судалгаанд хамрагдсан хүнсний барааны тээвэрлэлтийн байдлаар авч үзвэл: Чингэлэг энгийн 6319, хөргүүртэй 1309, Вагон: ачааны зориулалттай 906, хөргүүртэй 194, Ачааны автомашин: нийтлэг зориулалттай 1003, хөргүүртэй 11116, Агаарын хөлөг 1809, бусад 135 тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэгдсэн байна. Хяналт шалгалтаар 15 аж ахуйн нэгж, 13 иргэнд холбогдох хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний 28 зөрчлийг илрүүлэн 29,410.000 төгрөгийн торгуулийн ногдуулан төлбөрийг 100% барагдуулж, 4 зөрчил нь тээвэрлэлтийн шаардлага хангаагүй ба 24 зөрчил нь шошгын шаардлагаар зөрчил илэрч холбогдох хуулийн дагуу шийдвэрлэсэн. 9.ЭЗХЯ, ШС-ын ажлын албаны холбогдох чиглэлийн 2 ажлын хэсэгт ажиллаж, яам, агентлагуудаас зохион байгуулсан 4 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэгт орж, санал, зөвлөмж өгсөн. 10.2025 оны 06 дугаар сарын 10-ны байдлаар ХЦХ-ээс 1 сургалт зохион байгуулсан бөгөөд хорио цээрийн мэргэжлийн болон бусад чиглэлээр 6 сургалтад хамрагдсан байна. **Хүрсэн үр дүн:** Шадар сайдын санаачлагаар хийгдсэн хүнс, эм, барилгын материалын хэлэлцүүлэгт санал өгч, хорио цээрийн хяналтад хамрагдаж барааны зөрчил болон хяналт шалгалтын үр дүнд үнэлгээ хийж, импортын хүнсний тандалтын удирдамжийг хүргүүлж, биелэлтийг тооцсон. Түүнчлэн холбогдох яам, агентлаг, удирдах байгууллагын 3 ажлын хэсэгт ажиллан, 8 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэгт орж, санал, зөвлөмж өгсөн.	
3	Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтын чиглэлээр дэд бүтцийг	1.Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх "Хилийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх тогтвортой худалдааны төсөл"-ийг хэрэгжүүлэх ажлын хэсгийн хуралдаанд 2024 оны 05	1.“Хилийн үр ашгийг нэмэгдүүлэхэд тогтвортой худалдаа төсөл”-ийн хүрээнд Хавирга, Цагааннуур, Булган хилийн боомтын ерөнхий төлөвлөгөөнд халдваргүйжүүлэлтийн	1. Барилгын хөгжлийн төвд Алтанбулаг, Боршоо хилийн боомтын ачаа тээврийн халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийн техникийн тодорхойлолтыг 2025 оны 04 сарын 23-ны өдрийн 02-1.2/1665, 025-1.2/1677 дугаартай албан бичгээр хүргүүлэн ажилласан. Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооны ээлжит хуралд оролцож, Шивээхүрэн, Гашуунсухайт, Хавирга боомтын	95

	чадавхжуулсан байдал	дугаар сарын 06-09 -ний өдрүүдэд оролцож, “BEST” төслийн хүрээнд Хавирга, Цагааннуур, Булган боомтын өргөтгөл, шинэчлэлийн төслийн асуудлаар хэлэлцэж, “Нэг-Эрүүл мэнд” бодлогын хүрээнд хийгдэх ажлын саналыг өгсөн. Бичигт, Булган хилийн боомтын цогцолборын зураг төсөлд санал өгсөн. 2.ГЕГ-ын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 132 дугаар тушаалаар баталсан “Үнэлгээний хороо батлуулах тухай” ажлын хэсэгт ажиллан, Алтанбулаг, Боршоо боомтод төслийн шугамаар баригдах халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийн техникийн тодорхойлолт, ажлын даалгаврыг боловсруулж, тус ажлын хэсэгт өгсөн. ГЕГ-ын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 130 дугаар тушаалаар баталсан “Үнэлгээний хороо батлуулах тухай” ажлын хэсэгт ажиллан, 7 газар, хороонд 8 термокамера нийлүүлэх нээлттэй тендерийг шалгаруулж, нийлүүлэгч компанийг	байгууламж, бохир усны цэвэрлэх байгууламж, ундны усны хамгаалалтын бүс, хорио цээртэй барааг түр байршуулан халдваргүйжүүлэх болон хариу арга хэмжээ авах зориулалттай эрүүл ахуйн бүсийг ажлын зурагт тусгуулах саналыг хүргүүлж, захиалагчийн явцын хяналтыг хийнэ. 2. Сэлэнгэ аймаг дахь ГГ-ын Алтанбулаг хилийн боомт, Увс аймаг дах ГГ-ын Боршоо хилийн боомтуудад халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийг барьж байгуулах ажлын хүрээнд барилга угсралт, тоног төхөөрөмж нийлүүлэх, угсарч суурилуулах, гэрээний хэрэгжилтийг зохион байгуулах, гүйцэтгэлд хяналт тавих, турших шалгах, хүлээх авах ажилд захиалагчийн хяналтыг тавьж ажиллана. 3. ОУЭМД-ийн дагуу хилийн нэвтрэн орох цэгт ноцтой байдлын үед боомтын бэлэн байдлыг хангах ажлын хүрээнд хорио цээрийн хяналт хийхэд зайлшгүй шаардлагатай барилга байгууламж, талбай, техник, тоног төхөөрөмжийн суурь судалгааг шинэчлэн гаргаж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангуулах саналыг 2026 оны улсын	ерөнхий төлөвлөгөө, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй танилцаж, хорио цээрийн хяналтын чиглэлээр санал өгч ажилласан. “Циркул проект” ХХК-ниас ирүүлсэн “Цагааннуур чөлөөт бүсийн 2025-2027 оны бүтээн байгуулалтын төлөвлөгөө”-тэй танилцаж, хөгжлийн төлөвлөгөөг боловсруулж буй ажлын хэсгийн хүсэлтийн дагуу зохион байгуулсан уулзалтанд оролцож, санал солицож ажилласан. **Хүрсэн үр дүн:** 3 боомтын шинэчилсэн төлөвлөлтэд саналыг өгч, харьяа гаалийн газар, хороод шаардлагатай тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслээр хангагдаж, хэвийн ажиллах нөхцлийг бүрдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлсэн.	

		сонгож, худалдан авалт хийгдэхээр болсон. 3.Сэлэнгэ аймаг дахь Алтанбулаг боомтод халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийг барьж байгуулах нээлттэй тендерийн холбогдох материалд "Хилийн боомтын нэвтрэн орох цэгт автотээврийн хэрэгслийн халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах ажлын даалгавар"-ын төсөл, ерөнхий төлөвлөгөөний зургийн дагуу боомтын нэвтрэн орох хэсэгт зорчигчийн болон ачаа тээврийн халдваргүйжүүлэлтийн байгууламжийг тус тусад барьж байгуулах шийдвэрийг гаргуулсан.	төсвийн хөрөнгө оруулалтад тусгуулна.		
4	Экспортын гэрчилгээ, импорт болон дамжуулан тээвэрлэх мэдэгдэл олголт, тэдгээрт хяналт тавьсан байдал	1.ГЕГ-ын apqs.gaali.mn системээр ирүүлсэн экспортын гэрчилгээ, импортын болон дамжуулан өнгөрүүлэх мэдэгдлийн шуурхай шийдвэрлэлт, гаалийн газар, хороодоос олгож буй импортын гэрчилгээний олголтод хяналт тавьж ажилласан. 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар БНХАУ-д 3853,5тн адууны мах, 6426,5тн дулааны аргаар чанаж боловсруулсан үхэр,	1.Экспортын гэрчилгээ, импорт болон дамжуулан өнгөрүүлэх мэдэгдлийг баталгаажуулах үйл ажиллагааны талаар чиглэл, зааврыг хүргүүлж ажиллана. 2.Импортын гэрчилгээ олголтыг хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд хяналт тавих, мэргэжлийн удирдлагаар хангаж ажиллана. 3.Харьяа гаалийн газар, хороодоос мал, амьтан, ургамлын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд цахимаар	1. Экспортын гэрчилгээ, импорт болон дамжуулан өнгөрүүлэх мэдэгдлийг баталгаажуулах албан тушаалтны гарын үсэг, тамганы дардас, гэрчилгээ мэдэгдлийн загварыг Хорио цээрийн хэлтсээс харьяа гаалийн газар хороодод 2025 оны 03 дугаар сарын 28-ны өдрийн 02-1.2/1241 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн. Экспортын гэрчилгээ, импорт болон дамжуулан өнгөрүүлэх мэдэгдлийг баталгаажуулах үйл ажиллагааны талаар БНХАУ-ын ГЕГ-т 2025.01.16-ны өдөр 02/226 тоот, 2025.02.04-ний өдөр 02/578 тоот, 2025.02.07-ны өдөр 02/618 дугаартай албан бичгүүдийг тус тус хүргүүлсэн. 2.Импортын гэрчилгээ олголтыг хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд хяналт тавих, мэргэжлийн удирдлагаар хангаж ажиллаж, импортын гэрчилгээ цахимжуулах тестийг хийж, КАЙС системийн хорио цээрийн системд нэвтрүүлэхэд бэлэн болгосон. Харьяа гаалийн газар, хороод дээр импортын гэрчилгээ олголттой холбоотой	95

		хонь, ямааны мах, 71,77,5тн хонь, ямааны Иран, Ирак, Азербайджан, Узбекистан, Вьетнам улсад тус тус экспортлоход, ургамал, ургамлын гаралтай түүхий эд, бараанд дамжин өнгөрүүлэх мэдэгдэл 79 ширхэг, импортын мэдэгдэл 1175 ширхэгийг Гаалийн ерөнхий газар, газар, хороодоос цахимаар олгоход мэргэжлийн зөвлөгөө өгч ажилласан.	олгох "Импортын гэрчилгээ"-г боловсронгуй болгож, хяналт, шалгалтын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх чиглэлээр Мэдээллийн технологийн газартай хамтран ажиллана.	зөрчил, дутагдал илрээгүй. Гаалийн ерөнхий газраас Ургамлын эрүүл ахуйн гэрчилгээ 97, импортын мэдэгдэл 509, дамжуулан тээвэрлэх мэдэгдэл 140, БНХАУ-д гурил экспортлох гэрчилгээ 82 тус тус олгоход харьяа гаалийн газар, хороодыг мэргэжлийн удирдлагаар хангасан. Ургамал хамгааллын газартай 2025.01.15, 2025.01.22, 2025.02.26-ны өдрүүдэд 3 удаагийн уулзалт хийж, хурлын шийдвэрийг гаргаж, 2025.03.01-ний өдрөөс Ургамал хамгааллын газар гэрчилгээ, мэдэгдлийг хүлээлгэн өгсөн. Хүнс, хөдөө аж ахуй хөнгөн, үйлдвэрийн яамнаас ирүүлсэн 2025 оны 02 дугаар сарын 07-өдрийн санал авах тухай 02/403 дугаартай “Импортын мэдэгдэл олгох мал, амьтан, ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний жагсаалт”-ыг боловсруулж батлуулах албан бичгийг хариуг 2025.02.24-ний өдөр 02/865 дугаартай албан бичгээр БТКУС-ын кодыг нарийвчлан гарган хүргүүлсэн. 3.Гаалийн байгууллагаас олгож буй Импортын гэрчилгээний загварыг шинэчлэн Мал, амьтны болон мал, амьтан, ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүний гэсэн 2 төрөлтэй болгохоор эцэслэн боловсруулсан. Импортын гэрчилгээний загвар шинчлэгдэж буйтай холбогдуулан Хорио цээрийн системийн дэд цэсийг шалгаж сайжруулалт боловсруулалтын санал өгч, ажилласан. "Импортын гэрчилгээ”-ний шинэчилсэн загвар дээр Мэдээллийн технологийн газартай нэгдсэн зөвшилцөлд хүрсэн. 2025 оны 05 дугаар сарын 28- ны өдөр Хорио цээрийн цахим системээс “Импортын гэрчилгээ”-г олгох болсонтой холбогдуулан Тэмдэгтийн хураамж авах, төлбөр, тооцоог цахим сувгуудыг ашиглан хялбараар төлөх гарцуудыг нээх асуудлын хүрээнд Интерактив ХХК-ийн төлөөлөл, МТГ болон СХОГ-ын дарга, чиглэлийн гаалийн улсын байцаагчидтай уулзалт зохион байгуулж, шийдлийг танилцуулж шийдвэрлэсэн. **Хүрсэн үр дүн:** Импортын гэрчилгээ олголттой холбоотой зөрчил, дутагдал илрээгүй, харьяа гаалийн газар, хороодыг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, “Импортын гэрчилгээ”-цахимаар олгох нөхцлийг бүрдүүлсэн.	

5	Магадлан шинжилгээний үйл ажиллагаанд тавьсан хяналт	1.2024 оны эхний хагас жилд хорио цээрийн хяналтад хамрагдсан барааны лабораторийн шинжилгээний дүн, мэдээнээс харахад нийт 532,8 мян.тн, 6.355.978 ширхэг, 54 хайрцаг бараанаас 12118 удаа 27,7 тн барааг шинжилгээнд хамруулсан байна. Нийт шинжилгээнд хамрагдсан бараа нь 61946 үзүүлэлтээр шаардлага хангаж, 106 үзүүлэлтээр шаардлага хангаагүй гарсан нь урьд оны мөн үеэс 27 үзүүлэлтээр илүү байна. 2.Лабораторийн итгэмжлэлийн хүрээг нэмэгдүүлэх чиглэлээр санал боловсруулан ажиллаж, МЭЕГ, ХАБҮЛЛ зэрэг төрөлжсөн лабораторийн удирдлагуудтай ГЕГ-ын даргын 2024 оны 115 дугаар тушаалаар батлагдсан Хорио цээрийн хяналтын үйл ажиллагааг цахимжуулах ажлын хэсэг уулзалт хийж, цахимаар өгөгдөл солилцох асуудал дээр тохиролцов.	1.Хяналтын чиглэл бүрээр лабораторийн шинжилгээнд хамрагдсан барааны тоо хэмжээ, үзүүлэлтийн тайланг сар бүр нэгтгэн, удирдлагуудыг мэдээллээр хангаж ажиллана. 2.Лабораторийн шинжилгээгээр зөрөг буюу шаардлага хангаагүй гарсан барааны дүнд дүн шинжилгээ хийж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж, энэ чиглэлээр газар, хороодыг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангана. 3.Хорио цээрийн лабораторийн итгэмжлэл, шинжилгээний бодит, байдал, чадавхыг сайжруулах хүрээнд төсөл, хөтөлбөрийн болон мэргэжлийнн байгууллагатай хамтран үнэлгээ хийж, санал боловсруулна. 4.Хил дамнасан усны 5 цэгт хийх эрүүл ахуйн шинжилгээтэй хяналтын удирдамжийг боловсруулан Сэлэнгэ аймгийн Гаалийн газарт хүргүүлж, шинжилгээний дүнг ОХУ, Монгол Улсын ЗГ-ын Хилийн усыг ашиглах, хамгаалах хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх ээлжит хуралдаанд танилцуулна.	1. Хорио цээрийн экспортын хяналтаар 13.6 мян.тн бараа бүтээгдэхүүнээс 369 удаа 698 кг бараа, бүтээгдэхүүн шинжилгээнд хамруулсан байна. Нийт шинжилгээнд хамрагдсан бараа, бүтээгдэхүүнээс 1905 үзүүлэлтээр шаардлага хангаж, шинжилгээний төлбөр болох 13,3 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Импортын барааны лабораторийн шинжилгээнд хамруулсан мэдээгээр 658.3 мян.тн бараа бүтээгдэхүүнээс 8924 удаа 18.2 тн бараа, бүтээгдэхүүн шинжилгээнд хамруулахад 50000 үзүүлэлтээр шаардлага хангаж, 60 үзүүлэлтээр шаардлага хангаагүй байна. Шинжилгээний төлбөр болох 608,3 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Импортын лабораторийн шинжилгээт хяналтад сонгогдсон барааны /658.3 мян.тн буюу 18.2 тн/ 0,003 хувь дээжийг шинжилсэнээс 50000 үзүүлэлт буюу 99.9 хувь шаардлага хангаж, 60 үзүүлэлт буюу 0.1 хувь нь шаардлага хангахгүй дүнтэй гарсан. 2. Лабораторийн шинжилгээгээр зөрөг буюу шаардлага хангаагүй гарсан барааны дүнд дүн шинжилгээ хийж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж, энэ чиглэлээр газар, хороодыг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангаж ажилласан. Лабораторийн шинжилгээгээр зөрөг буюу шаардлага хангаагүй тохиолдлууд болон авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг дурьдвал: Замын-Үүд боомтоор 2 дугаар сард 845.9 тн /хүнсний ногоо/ чинжүүний сорьцноос Хүнс, хөдөө аж ахуйн сайдын А-100 тоот тушаалын хавсралтад бүртгэгдсэн Монгол улсад хязгаарлагдмал тархалттай хөнөөлт шавж болох Хүлэмжийн цагаан далавчтан (Trialeurodes vaporariorum) 4 ширхэг /үхсэн/ илэрч, халдваргүйжүүлэлт хийж хилээр нэвтрүүлсэн. - Цэцэг 34.9 тн, Башир цэцгийн дээжинд-Шулхий хачиг, Удвал цэцгийн дээжинд-Хүлэмжийн цагаан далавчтан Сараана, Удвал, Башир, Сарнай цэцгийн дээжинд-Ургамлын бөөс, Удвал цэцгийн дээжинд-Цацаг далавчтан илэрсэн. Халдваргүйтгэл хийж нэвтрүүлсэн. - Замын-Үүд боомтоор 3 дугаар сард 467.5 тн /хүнсний ногоо/ Цоо байцааны дээжинд Хүнс, хөдөө аж ахуйн сайдын А-100 тоот тушаалын хавсралтад бүртгэгдсэн Монгол улсад хязгаарлагдмал тархалттай хөнөөлт шавж болох байцааны бөөс--5 ш /амьд илэрч, 2219.7 тн /хүнсний ногоо/ Цоо байцааны дээжинд Цацаг далавчтан--3 ш /үхсэн/ илэрч, Цоо байцааны дээжинд	90

				Цацаг далавчтан-4 ш /амьд/ илэрч, 14 тн цэцгэнд Удвал цэцгийн дээжинд Цацаг далавчтан -2ш /үхсэн/ илэрч халдваргүйжүүлэлт хийж хилээр нэвтрүүлсэн. - Алтанбулаг боомтоор 3 дугаар сард 40 тн гичийн үрэнд дотоод хорио цээртэй хачиг илэрч, ариутгал халдваргүйтгэл хийж нэвтрүүлсэн. **Хүрсэн үр дүн:** Хорио цээрийн чиглэлээр газар, хороодоос лабораторид шинжилгээнд хамруулсан мэдээг авч чиглэл бүрээр 7 хоног, сар, улирлаар авч нэгтгэн, дүн шинжилгээ хийж удирдлагыг мэдээ мэдээллээр ханган ажиллахад чиглэл өгсөн.	
6	Гадаад худалдааг хөнгөвчлөх хүрээнд хорио цээрийн хяналтад хамрагдах бараанд эрсдэлд суурилсан хяналтыг хэрэгжүүлсэн байдал	1. ГЕГ-ын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/115 дугаар тушаалаар батлагдсан Хорио цээрийн хяналтын үйл ажиллагааг цахимжуулах ажлын хэсэг хорио цээрийн хяналтад хамрагдах барааны эрсдэлийн шалгуурыг боловсруулж эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлж улаан төлөвт шалгагдах барааны тоог бууруулах судалгааг хийж, Эрсдэлийн удирдлагын хэлтэстэй 3 удаагийн уулзалтыг хийж, хорио цээрийн эрсдэлийн шалгуурыг гаалийн эрсдэлийн шалгууртай уялдуулан тооцох программын даалгаврыг боловсруулсан. 2.“Гаалийн хяналтад эрсдэлийн удирдлага хэрэгжүүлэх журам”-ын хорио цээр, эрүүл ахуй,	1.Хорио цээрийн хяналтад хамрагдах барааны эрсдэлийн шалгуурыг боловсруулж эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлж улаан төлөвт шалгагдах барааны тоог бууруулах 2.Хорио цээрийн хяналтад хамрагдах бараанд эрсдэлд суурилсан дүн шинжилгээ хийж, эрсдэлийн шалгуурыг тодорхой болгох 3.Гаалийн эрсдэлийн нэгдсэн удирдлагын журмыг ЭУХ-тэй хамтран боловсруулж, эрсдэлийн шалгуурыг тодорхой болгоход санал өгөх 4.Экспортын гэрчилгээ, импортын мэдэгдэл, дамжуулан тээвэрлэх мэдэгдэл зэрэг баталгаажуулалтын баримт бичгийн олголт Хүнс хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад шилжиж буйтай холбогдон бэлтгэл	1.ГЕГ-ын даргын 2024 оны А/115 дугаар тушаалаар батлагдсан ажлын хэсгийн төлөвлөгөөний дагуу Азийн хөгжлийн банкнаас “Ургамал, малын эрүүл ахуй, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах арга хэрэгслийг сайжруулах төсөл”-ийн хэрэгжүүлсэн ажил 2025 оны 06 дугаар сарын 10-ны байдлаар 90 %-ийн гүйцэтгэлтэйгээр ажиллав. Энэхүү цахимд суурилсан үйл ажиллагааг нэвтрүүлсэнээр хорио цээрийн хяналт шалгалтад хамаарах барааны биет үзлэгийн тоог эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх замаар тодорхой түвшинд хүргэж бууруулахад ач холбогдол өгсөн. Үүнд: -Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эмийн цахим бүртгэл - 95 хувь - Цацрагийн цахим бүртгэл-90 хувь -Хорио цээрийн үйл ажиллагааны цахим заавар-80 хувь -Хэрэглэгчийн удирдлагын модулиудын бүртгэлийн системийг цахимд нэвтрүүлэх,туршилтын тест-95- хувь - Сэрэмжүүлэг мэдэгдэл-90 хувь - Гэрийн тэжээвэр амьтны бүртгэл -95 хувь - Олон улсын хөл хориот халдварт өвчний бүс нутгийн бүртгэл-90 -Тус тусгаарлалтын модуль-95 хувь -Зөрчлийн бүртгэлийн модуль-85 хувь -Эрсдэлийн нэгдсэн удирдлагын модуль-80 хувь -Шарилын бүртгэл-95 хувь 2.Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсээс дотоод албан бичгээр ирүүлсэн НВЦ ХХК-ийн импортлож буй хүнсний өндгөнд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт хийх тухай дотоод албан бичгийн дагуу судалгаа хийж ЭУХ-т хүргүүлэхэд мэргэжлийн удирдлагаар хангасан.	90

		чанарын тохирлын хяналтын чиглэлээр тусгуулах саналыг 2024 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн 77 дугаар дотоод зурвасаар хүргүүлж, тус саналыг хэлэлцэх хурлыг Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсийн ажилтнуудтай 2024 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдөр хийж журамд тусгах асуудлаар санал нэгдсэн. 3.Гадаад худалдаа эрхлэгчдэд хууль тогтоомжийг сурталчлах, зохион байгуулах чиглэлээр Хэвлэл, мэдээлэл, олон нийттэй харьцах албатай хамтран байгууллагын вэб хуудсаар эмийн хяналтын чиглэлээр 2 удаа, химийн хорт болон аюултай бодисын хяналтаар 3 удаа, хүнсний аюулгүй байдлын чиглэлээр 3 удаа, ургамлын хорио цээрийн чиглэлээр 2 удаа, мал эмнэлгийн чиглэлээр 2 удаа тус тус зөвлөмж, мэдээлэл өгсөн.	ажлыг хангах, эрх зүйн зохицуулалтын талаар санал хүргүүлэх 5. Гадаад худалдаа эрхлэгчдэд хууль тогтоомжийг сурталчлах, сургалт зохион байгуулах, мэдээллийг ил тод, нээлттэй байршуулах	Гадаад худалдааг хөнгөвчлөх, экспортын гэрчилгээ, импортын мэдэгдэл, дамжуулан тээвэрлэх мэдэгдэл талаар - Шувууны аж ахуй эрхлэгчдийн холбоонд 2025.02.25-ны өдөр 02-1.2/881, -НВЦ ХХК-д 2025.02.25-ны өдөр 02-1.2/954 -НМЭГ-т 2025.02.25-ны өдөр 02-1.2/883 3.КАЙС программын “Шалгалтын үр дүн” талбарт гаалийн болон хорио цээрийн хяналт, шалгалтын уялдааг хангуулж, ижил үр дүнтэй болгох, ББГУБ-аас өгч байгаа “Анхааруулга" буюу мэдээллийг КАЙС системийн "Гаалийн мэдүүлэг"-ийн "Мэдээлэл” хэсгээр солилцдог болох, Гаалийн хяналт шалгалтыг үндэслэн "Шалгалтын үр дүн", "Хорио цээрийн шалгалтын үр дүн"-г сонгох үед оруулсан Шалгалтын үр дүн, Гаалийн мэдүүлгийн “Мэдээлэл”-тэй давхардаж нэг жагсаалт байгааг салгаж харах дүн шинжилгээ хийх нөхцөлийг бүрдүүлэх, иргэн, хуулийн этгээдийн шалгалтын үр дүнгийн саналыг Хууль сахилтыг тодорхойлох сөрөг утгаар ашиглах, эерэг буюу бусад шалгуурт ашиглах байдлаар систем хүний оролцоогүй ялган таних нөхцөлийг судлах, зэрэг саналуудыг боловсруулж, 2025 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 506 тоот зурвасаар ЭУХ-т хүргүүлсэн. Монгол Улс, БНСУ-тай байгуулах ЭЗТХ-ийн 5 дугаар шатны хэлэлцээний бэлтгэл ажлыг хангах зорилгоор “ТВТ” хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр 2025 оны 2 дугаар сарын 21-нд уулзалт зохион байгуулж, хийх асуудлуудын саналыг хүргүүлсэн. Гаалийн эрсдэлийн нэгдсэн удирдлагын журмаар зохицуулж буй шалгуурыг тодорхой болгох хүрээнд ГЕГ-ын даргын 2024 оны А/115 дугаар тушаалаар батлагдсан ажлын хэсгийн гишүүн, ЭУХ-ийн гаалийн улсын байцаагчид холбогдох саналыг өгч ажилласан. 4. МЭЕГ-ын удирдлагуудтай 2025 оны 01 дүгээр сарын 08, 01 дүгээр сарын 22-ны өдрүүдэд Дэд даргын түвшний хүрээнд уулзалт хийж, экспортын гэрчилгээ, импортын мэдэгдлийн шилжүүлэлтийн асуудлаар санал солилцож, 2025.02.20-ны өдрөөс МЭЕГ албан ёсоор гэрчилгээ, мэдэгдлийг хүлээн авахаар хурлын шийдвэрийг гаргуулсан. Ургамал хамгааллын газартай 2025.01.15, 2025.01.22, 2025.02.26-ны өдрүүдэд 3 удаагийн уулзалт хийж,	

				хурлын шийдвэрийг гаргаж, 2025.03.01-ний өдрөөс Ургамал хамгааллын газар гэрчилгээ, мэдэгдлийг хүлээлгэн өгсөн.. 5. Гадаад худалдаа эрхлэгчдэд хууль тогтоомжийг сурталчлах, зохион байгуулах чиглэлээр Олон нийттэй харьцах албатай хамтран байгууллагын вэб хуудсаар эмийн хяналтын чиглэлээр 2 удаа, химийн хорт болон аюултай бодисын хяналтаар 1 удаа, хүнсний аюулгүй байдлын чиглэлээр 2 удаа, ургамлын хорио цээрийн чиглэлээр 2 удаа, мал эмнэлгийн чиглэлээр 2 удаа, эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын чиглэлээр тус тус зөвлөмж, мэдээлэл өгсөн. Түүнчлэн 5 хяналтын чиглэлээр 6 төрлийн гарын авлага бэлтгэж, сурталчилгаа хийхэд чиглэл өгсөнн. **Хүрсэн үр дүн:** Гадаад худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр 5 ажлыг хийж гүйцэтгэж, хорио цээрийн үйл ажиллааг цахимжуулах ажил 90%-ийн гүйцэтгэлтэйгээр ажилласан.	
7	Бодлогын баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилт	1.Хорио цээрийн үйл ажиллагаатай хамааралтай Засгийн газрын хөтөлбөр болон бусад тогтоол, шийдвэр, биелэлт, хуулийн хэрэгжилтийг 2023 оны жилийн эцэс, 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар гаргаж, холбогдох газарт хүргэж ажилласан. ГЕГ-ын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/103 дугаар тушаалаар батлагдсан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж ажиллан, Гаалийн ерөнхий газар болон харьяа газар хороодын гаалийн улсын байцаагч нараас саналыг авч, дүн шинжилгээ хийн хорио цээрийн чиглэлийн	1.Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналттай холбоотой хууль эрх зүйн акт, бодлогын баримт бичгийн биелэлтэд хяналт тавьж, хэрэгжилтийг хангуулж ажиллана. 2.”Сангийн сайдын шийдвэр, өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлт”, “Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт” зэрэг холбогдох тогтоол, шийдвэрийн хорио цээрийн хяналттай холбоотой заалтын тайланг хугацаанд нь гаргана. 3.УИХ-ын 2023 оны “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний	1.Хорио цээрийн хэлтсийн 2025 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж байгууллагын даргаар батлуулан, СЭРП программд оруулж, гүйцэтгэлийг гарган ажилласан. ХЦХ-ийн 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг ЗУГ-аас өгсөн загварын дагуу 12 шалгуурын хүрээнд 56 ажлыг төлөвлөн ХБГ-т хүргүүлж, Дэд даргаар хянуулан ГЕГ-ын даргаар 2025 оны 01 дүгээр сарын 03-ны өдөр батлуулсан. Харьяа гаалийн газар, хороодын 2025 оны эхний хагас жилийн хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн нийт зөрчлийн тоо 1397 байна. Үүний 147 зөрчил буюу 10,5 %-ийг гаалийн хорио цээрийн хяналтаар илрүүлж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу 164.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан барагдуулсан байна. Зөрчлийн хэрэг бүртгэл нээсэн нийт 36, үүнээс ХЦХ-аар 20 зөрчлийг илрүүлсэн байна. Энэ нь нийт зөрчлийн 55,5%-ийг эзэлж байна. Илрүүлсэн зөрчлөөр нийт 3700,000 төгрөгийн шийтгэвэр ногдуулсан байна. 2.ХЦХ-ийн үйл ажиллагаатай хамааралтай Засгийн газрын хөтөлбөр болон бусад тогтоол, шийдвэрийн биелэлтийг 2024 оны жилийн эцэс, 2025 оны 1, 2 улирал, эхний хагас жилээр гаргаж, ЗУГ-т хугацаанд нь хүргүүлсэн.	95

		ажлын байрны тодорхойлолт"- ын төслийг /нийт 20 АТТ/ боловсруулж, төслийг ХЦХ-ийн даргаар баталгаажуулж, ажлын хэсгийн нарийн бичигт хүргүүлсэн. Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсад Тэжээлийн амьтны уураг болон өөх, тос экспортлох үеийн хорио цээрийн шаардлагын Монгол Улсын Гаалийн Ерөнхий Газар Болон Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Гаалийн Ерөнхий Газар хоорондын протокол"-ыг байгуулсан. БНХАУ-ын Эрээн хотод 2024 оны 05 дугаар сарын 16-17-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан "Хилийн эрүүл ахуй, хорио цээрийн хамтын ажиллагааны протокол"-ын хэрэгжилтийн ажлын хэлэлцээнд ГЕГ-ын даргын 2024 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн А/249 дугаар тушаалын дагуу ХЦХ-ээс 3 төлөөлөл, ЗӨСҮТ-ийн 2 төлөөллийн хамт оролцож, зоонозын халдварын хил дамнах эрсдэлээс сэргийлэх, хяналт тандалт хийх 2024-2027 оны төлөвлөгөөг БНХАУ-Хөх хотын Гаалийн газар,	тухай" 36 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах төлөвлөгөөнд тусгагдсан 4 арга хэмжээний заалтын хүрээнд тогтоосон хугацаанд мэдээлэл бэлтгэх, төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллаж, хүнсний хангамж, аюулгүй байдлын хангах чиглэлээрх тайланг Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар болон холбогдох газарт хүргүүлж ажиллана. 4.Цөмийн энергийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 04 дүгээр тогтоолын 2.4 дахь заалт болон Цөмийн энергийн комиссын 2022 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор "Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам, Гаалийн ерөнхий газар, Хил хамгаалах ерөнхий газар, Цөмийн энергийн комиссын ажлын албаны хамтран ажиллах журам"-ын төсөлд санал өгнө. 5.Гаалийн харьяа газар, хорооны хорио цээрийн хяналт, шалгалтын үйл ажиллагааг үнэлэх батлагдсан шалгуурт нэмэлт өөрчлөлт оруулах саналыг боловсруулж, Хяналт шинжилгээ, дотоод аудитын газарт хүргүүлнэ.	3.УИХ-ын 2023 оны "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 36 дугаар тогтоолын гаалийн байгууллагатай хамааралтай заалтийн хэрэгжилт, хүнсний баталгаат байдлыг хангах талаар сүүлийн 5 жилд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, хорио цээрийн хяналт, лабораторийн чадавх, импортын хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн, туслах материалын бүртгэлийн талаар танилцуулгыг гарган 2025 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 02/1714 дугаартай албан бичгээр УИХ-ын гишүүн С.Лүндэгт хүргүүлсэн. 4. Цөмийн энергийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 04 дүгээр тогтоолын 2.4 дахь заалт болон Цөмийн энергийн комиссын 2022 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн 16 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор "Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам, Гаалийн ерөнхий газар, Хил хамгаалах ерөнхий газар, Цөмийн энергийн комиссын ажлын албаны хамтран ажиллах журам"-ын төсөлд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн 10 санал, 3 хавсралтыг боловсруулан цахимаар хүргүүлсэн. 6.Гаалийн харьяа газар, хорооны хорио цээрийн хяналт, шалгалтын үйл ажиллагааг үнэлэх батлагдсан шалгуурт нэмэлт өөрчлөлт оруулах эсэх асуудлаар Хяналт шинжилгээ, дотоод аудитын газарт танилцуулга хийж, Хорио цээрийн хэлтсийн ажлын дүгнэх 12 шалгуур үзүүлэлт, газар хороодын хорио цээрийн хяналтын үйл ажиллагааг үнэлэх 6 шалгуур үзүүлэлтийг ГЕГ-ын 2024 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн "Аргачлал, тайлагнах хугацааг шинэчлэн батлах тухай" А/190 тушаалын 1.12 болон 2.7 дугаар хавсралтын дагуу хэвээр байлгах шийдэлд хүрсэн. Гаалийн байгууллагад Хүний эрхийн үндэсний комиссоос 2025 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдрийн 01/19 дугаартай зөвлөмжөөр импортын барилгын материалын эрүүл ахуйн чанар, аюулгүй байдалд тавих хяналтыг сайжруулах, магадлан шинжилгээ хийх чадавхыг бэхжүүлэх талаар чиглэл ирүүлсний мөрөөр нийт 2 зорилтод 7 бүлэг 20 ажил тусгасан төлөвлөгөө боловсруулан, Дэд даргаар батлуулж, хэрэгжилтийг үе шаттайгаар зохион байгуулж ажилласан. Төлөвлөгөөний явцад 5 жилийн статистик тоон дүнд 3 судалгааг хийн	

		Өвчин судлалын төв, Эрээн гаалийн газар, ЗӨСҮТ-тэй хамтран батлав.		үнэлгээ дүгнэлт өгч, танилцуулгыг бэлтгэн удирдлагад таницуулж, төлөвлөгөөний явцад 4 төрийн байгууллагад албан бичиг, харьяа гаалийн газар хороодод 3 удаа дотоод албан бичиг, 1 удаа "чиглэл хүргүүлэх тухай" албан бичгээр үүрэг даалгавар өгч ажилласан. Импортын барилгын материалын эрүүл ахуйн чанар, аюулгүй байдалд тавих хяналтыг сайжруулах чиглэлээр төлөвлөсөн ажлын явцын биелэлт 80 хувьтай байна. ХЭҮК-т 2025 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн 02/2302 дугаартай албан бичгээр хариуг хүргүүлсэн. **Хүрсэн үр дүн:** Бодлогын зорилтыг хангах хүрээнд Засгийн газрын хөтөлбөр болон бусад тогтоол, шийдвэр, биелэлт, хуулийн хэрэгжилтийг хугацаанд нь холбогдох газруудад хүргүүлж, гаалийн хорио цээрийн гадаад бодлогын чиглэлээр стратеги төлөвлөгөөний холбогдох заалтыг эцэслэн боловсруулж, батлуулан, хорио цээрийн хамтын ажиллагааны чиглэлээр 1 протокол үйлдэж, гүйцэтгэлийн үр дүнг сайжруулсан.	
8	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, эрх зүйн актын хэрэгжилт	Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдрийн А/380 тоот тушаалаар уг зааврын загварыг нэгдүгээр хавсралтаар, батлагдсан зааврын дагуу боловсруулах зааврын нэр, төрлийн жагсаалтыг 2 дугаар хавсралтаар тус тус батлуулсан. Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтад ашиглах зааврыг чиглэл тус бүрээр гарган 2024 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрөөс мөрдөх шийдвэрийг дээрх тушаалаар гаргуулсан. ГЕГ-ын даргын 2019 оны 275 дугаар	1.Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналтын чиглэлийн хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулж ажиллан, илэрсэн зөрчил дутагдалд дүн шинжилгээ хийнэ. 2.ГЕГ-ын даргын 2019 оны 275 дугаар тушаалын хавсралтаар баталсан "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам"-ыг шинэчлэхэд хорио цээрийн чиглэлэр саналыг өгч ажиллана. 3.Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн тухай хуульд	1.Харьяа гаалийн газар, хороодын 2025 оны эхний хагас жилийн хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн нийт зөрчлийн тоо 1397 байна. Үүний 147 зөрчил буюу 10,5 %-ийг гаалийн хорио цээрийн хяналтаар илрүүлж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу 164.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан барагдуулсан байна. Зөрчлийн хэрэг бүртгэл нээсэн нийт 36, үүнээс ХЦХ-аар 20 зөрчлийг илрүүлсэн байна. Энэ нь нийт зөрчлийн 55,5%-ийг эзэлж байна. Илрүүлсэн зөрчлөөр нийт 3.7 сая төгрөгийн шийтгэвэр ногдуулсан байна. Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтын үйл ажиллагаатай холбоотойгоор Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан эрх бүхий албан тушаалтны зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны харьяалалд нэмэлт, өөрчлөлтөөр оруулахаар Гаалийн ерөнхий газрын Хорио цээрийн хэлтсийн даргын 2025 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн "Санал ирүүлэх тухай" 02-1.2/151 тоот албан бичгийг боловсруулан харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлж, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 6.11 дэх заалтад тусгагдаагүй Зөрчлийн тухай хуулийн зүйл, заалтын саналын судалгааг авсан.	90

		тушаалын хавсралтаар баталсан "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам"-ыг шинэчлэх саналыг боловсруулж, холбогдох газар, хэлтэст хүргүүлсэн. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, Ургамлын эрүүл мэнд, ургамал хамгааллын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг боловсруулах ажлын хэсэгт ажиллан, батлуулсан.	өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан ЗГ-ын тогтоолоор батлуулах 4 журам, зааврын төслийг боловсруулж, ХХААХҮЯ-д хүргүүлнэ. 4.Хууль тогтоомжийн 3хэрэгжилтийг хангах, боловсронгуй болгох чиглэлээр холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллана.	Хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтын үйл ажиллагаатай холбоотойгоор Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.18 дугаар зүйлийн 6.11 дэх хэсэгт гаалийн улсын байцаагчийн зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны харьяалалд 8 хуулийн 29 заалтыг нэмэх, 1 хуулийн 1 заалтыг засах, 1 хуулийн 2 заалтыг хасах саналыг Хуулийн хэлтэст №131 тоот дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. БНСУ-ын "КОЙКА" төслийн байгууллагын хамтын ажиллагааны хүрээнд 2025-2028 онд хэрэгжүүлэх "Монгол Улсын Гаалийн Ерөнхий газрын Эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагаа болон агаарын тээврийн зорчигчийн дагалдах ачаанд тавих гаалийн хяналтыг ахисан түвшинд хүргэх" төслийн даалгаварт 2025.05.21-ний өдөр 592 дугаартай дотоод зурвасаар 4 заалтыг хүргүүлсэн. 2.Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/275 дугаар тушаалаар батлагдсан "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам"-ын шинэчилсэн төсөлд санал өгч, Хяналт, бүрдүүлэлтийн газарт 2025 оны 01 дүгээр сарын 24-ны өдрийн 114 Дотоод зурвасаар, хорио цээрийн чиглэлийг дахин тусгаж, 2025 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдөр 288 тоот Дотоод зурвасаар Хяналт, бүрдүүлэлтийн газарт 23 саналыг тус тус хүргүүлсэн. "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам" /төсөл/-д хорио цээрийн хэлтсээс оруулах саналын хэлэлцүүлгийг ХБГ-тай хамтран 2025 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр зохион байгуулж, тэмдэглэлийг хөтлүүлж, нэмэлтээр тусгах саналыг ХЦХ-ийн 2025 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 513 тоот Дотоод зурвасаар хүргэсэн . 3."Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд тавих тусгай шаардлага", "Тээврийн хэрэгсэлд хийгдэх халдваргүйжүүлэлтийн журам"-ын төслийг боловсруулж, ХХ, ХБГ-аас санал авч, байгууллагын вэб хуудаст 1 сарын хугацаатай байршуулж, Нийтийн сонголын тухай хуулийн дагуу төрийн байгууллага, албан тушаалтан, иргэн, хуулийн этгээд, мэргэжлийн шинжээч, амьтан ургамал тэдгээрийн гаралтай түүхийн эд бүтээгдэхүүнийг импортлогч, экспортлогч, тээвэрлэгч, мэргэжлийн	

				холбоо, төрийн бус байгууллагуудын төлөөллүүдийг оролцуулан санал сонсох, мэдээлэл авах "Сонсгол"-ыг 2025 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдөр ХХ-тэй хамтран зохион байгууллаа. Уг сонсголд 41 иргэн аж ахуй нэгжийн төлөөлөл оролцож ЭМЯ, ЗӨСҮТ, МЭЕГ-аас санал авч саналыг журмын төсөлд тусгаж ажиллахаар шийдвэрлэн, төлөвлөгөөний дагуу Мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар оруулахаар шийдвэрлэсэн. 4.ХХААХҮЯ-наас санал авахаар ирүүлсэн "Импортлох, экспортлох согтууруулах ундааны чанар, аюулгүй байдалд хяналт тавих журам"-ын төсөлд 2025 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдрийн 11.00-12.30 цагийн хооронд цахимаар хэлэлцүүлэг зохион байгуулах үед ХБГ, ГТЛ, СХЗГ, ХХААХҮЯ-ны төлөөллүүдтэй оролцож, холбогдох саналуудыг тусгуулсан. Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 дэх хэсэгт заасан амьтны гоц халдварт өвчин болон ургамлын хорио цээртэй хөнөөлт организм улсын хилээр нэвтрэн тархах эрсдэл үүссэн болон үүсч болзошгүй нөхцөл байдал бүрдсэн үед баримтлах нийтлэг журам /дэглэм/, Засгийн газрын 2003 оны 173 дугаар тогтоолын хавсралт "Ургамлын үр, үрслэг, суулгац, амьтан, түүний үр, хөврөл үр, түүхий мах, дайвар бүтээгдэхүүн болон бичил биетний өсгөвөр, эмгэгт материалын дээжийг улсын хилээр нэвтрүүлэх боомтуудын жагсаалт", "Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хяналт, шалгалт хийх журам", "Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнд экспорт, импортын гэрчилгээ олгох журам"-ын төслүүдийг тус тус боловсруулж, Журмын төслүүдэд Мал амьтны эрүүл мэндийн асуудал, Ургамлын хорио цээрийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагуудаас холбогдох мэргэжилтнийг оролцуулахаар 2025 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр 02-1.2/2426 тоот, 02-1.2/2427 албан бичгүүдийг хүргүүлсэн. 5. "Гаалийн тухай хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах төсөл боловсруулах ажлын удирдамж"-ийн дагуу Гаалийн тухай хуулийн төсөлд хүргүүлэх саналыг хуулийн хэлтэст	

				2025 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн №156 тоот дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. УИХ-ын гишүүн Ж.Чинбүрэнгээс ирүүлсэн №УИХ-03/5186 тоот албан бичгийн дагуу Монгол Улсын хилээр 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 2025 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийг хүртэл хугацаанд тээвэрлэлтийн горим зөрчигдөж нэвтрүүлэхийг завдсан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүний талаарх мэдээллийг 2025 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 02/1799 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн. Цөлжилттэй тэмцэх НҮБ-ын Конвенцийн талуудын 17 дугаар бага хурал 2025 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдөр ГХЯ-дээр зохион байгуулагдсантай холбогдуулан ГЕГ-ын даргын танилцуулгад импортын суулгац модонд хэрхэн гаалийн хорио цээрийн хяналт хийж буй талаар мэдээ, мэдээллийг өгсөн. Хүнсчдийн холбоонд “Хүнсний тухай” хууль”-д өөрчлөлт орох хилээр нэвтрүүлэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнтэй холбоотой саналыг боловсруулж цахим хаягаар хүргүүлсэн **Хүрсэн үр дүн:** Хорио цээрийн чиглэлээр илэрч буй зөрчилд дүн шинжилгээ хийж, Хуулийн хэлтэст холбогдох хуулиудад оруулах саналыг хүргэж, “Нийтлэг журмын төсөл”, “Амьтан, ургамал, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд тавих тусгай шаардлага”, “Тээврийн хэрэгсэлд хийгдэх халдваргүйжүүлэлтийн журам”-төслийг боловсруулж, Гаалийн тухай хуульд хорио цээрийн чиглэлээр тусгах саналуудыг боловсруулсан.	
9	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлсэн байдал	Хорио цээрийн хэлтсийн түвшинд нэгжийн эрсдэлд дүн шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн, түүний үндсэнд бууруулах арга хэмжээ авах чиглэлээр судалж ажилласан. Үүнд: Байгууллагын соёл-26 Удирдлагын манлайлал-25	1.Нэгжийн эрсдэлийг тухай бүр тооцон, нэгжийн эрсдэлийн санг тогтмол баяжуулж, эрсдэлийг бууруулах, шилжүүлэх арга хэмжээг авна.	1.Нэгжийн эрсдэлийг оновчтой тодорхойлох, эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр 26 асуулга бүхий “Google form” судалгааг авч, судалгаанд хамрагдсан дүнгээс үзэхэд: хэлтсийн эрсдэлт хүчин зүйл болох удирдлагын арга барил, хүн хоорондын харилцаатай холбоотой асуудал 57.2 хувийг эзэлж байна. Өрөөний эрүүл ахуйн хүндрэлтэй орчин нь эрсдэлт орчинг үүгэж байгаа тухай хэлтсийн нийт албан хаагчдын 14.3 хувь санал асуулга ирүүлсэн байна. **Хүрсэн үр дүн:** Нэгжийн эрсдэлийг тогтоосноор хэлтсийн эрсдэлт хүчин зүйлүүдийг тодорхой болгож,	100

		Ажлын байранд нөлөөлөх физик, хими, биологийн хүчин зүйл -4 Ажилчдын эрүүл мэндийн эрсдэл-12 Ажлын байр болон ажилчид хоорондын харилцаа, нийгмийн хангамжийн сэтгэл ханамж -28 гэсэн судалгааг авахуулж, эрсдэлийг бууруулах цаашид авах арга хэмжээг тодорхойлсон.		аливаа ажлыг зөв зохион байгуулалттай, үр дүнтэй, цаг хугацаанд нь гүйцэтгэхэд эерэг нөлөө үзүүлсэн.	
10	Үүрэг даалгаврын биелэлт	Хэлтсийн 7 хоногийн хийсэн ажлын мэдээг 22 удаа гаргаж, хэлтсийн дарга болон бусад удирдлагуудыг мэдээллээр хангаж ажилласан. СЭРП программын “Үүрэг даалгавар” хэсэгт нэгжтэй холбоотой 15 үүрэг даалгавар, зөвлөмжийн биелэлтийг гаргаж, илгээж, дүгнүүлсэн.	1.Хэлтсийн ажлын мэдээг 7 хоног, сар, жилээр төлөвлөн тайлагнаж ажиллана. 2.СЭРП программын “Үүрэг даалгавар” цэс дээр байршуулсан хугацаатай үүрэг даалгаврын биелэлтийг хангуулж ажиллана. 3.Өргөдөл, гомдлыг хугацаанд нь хуулийн хүрээнд шийдвэрлэхэд хяналт тавьж, Засгийн газрын 1111 сувгаар ирүүлсэн мэдээг нэгтгэж ажиллана .	1.Хэлтсийн ажлын 7 хоногийн мэдээ, тайлан 23 удаа, сарын мэдээ тайланг 6 удаа тус тус гаргаж, төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг СЭРП-д байршуулж ажилласан. 2.СЭРП программын “Үүрэг даалгавар” цэс дээр ЗУГ, ХШҮДАГ, ТОГ-аас байршуулсан хугацаатай 16 үүрэг даалгаврын биелэлтийг тогтоосон хугацаанд хангуулж ажилласан. 3.Засгийн газрын 111 утсаар хорио цээрийн хяналттай холбоотой 2 гомдол, Хорио цээрийн хэлтэст ирүүлсэн 3 өргөдөл, нийт 5 өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч, хуулийн дагуу, тогтоосон хугацаанд нь шийдвэрлэсэн.	100
11	Ажлын цаг ашиглалт	Ажлын цаг ашиглалтыг сайжруулан, хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэн ажилласан, шалтгаангүйгээр ажил таслаагүй.	1.Нэгжийн албан хаагчдын ажлын цаг ашиглалтад хяналт тавьж, тайлагнана.	1. Нэгжийн албан хаагчдын ажлын цаг ашиглалтад хяналт тавьж, ажилласан. Шалтгаангүйгээр ажил тасалсан байцаагч байхгүй.	100
12	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй	Буудайн гурилын импортыг татвараас чөлөөлөх ажлын	1.ЗББНДБ болон харьяа гаалийн газар, хороодтой хорио цээрийн хяналтын	1.Улаанбаатар ГГ, Чингисхаан ОУНБ дахь ГГ, УХШИГГ, ХЦХ-ийн хорио цээрийн хяналт хариуцсан 37 ГУБ нарын Гаалийн хэргээр мэргэшүүлэх сургалт, Чингисхаан ОУНБ	100

	бусад чиг үүргийн хэрэгжилт	хүрээнд Байгаль орчин, Хүнс хөдөө аж ахуй байнгын хороонд ГЕГ-ын дэд дарга ажлын хэсгийн гишүүнээр ажилласантай холбогдуулан ГЕГ-ын буудайн гурилын экспорт, импортын мэдээ, МУ-ын хэмжээнд хэрэгжиж буй холбогдох хууль тогтоомжийн заалтын талаар мэдээ мэдээллийг гарган өгч, энэ чиглэлээр Гаалийн газар, хороодод тухай бүр чиглэл өгч ажилласан. Аж ахуйн нэгжээс ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын “CPV Food” Co.,Ltd, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын “ Harim” Co.,Ltd компануудын тахианы мах, махан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч үйл ажиллагаанд импортлохын өмнөх эрсдэлийн хянан магадлагааг хийж ажилласан. . ИНЕГ-ын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/140 тоот тушаалаар батлагдсан “Агаарын тээврийг хялбаршуулах үйл ажиллагааг зохицуулах зөвлөлийн дэргэдэх Нарийн бичгийн даргын	үйл ажиллагааг уялдуулж ажиллана. 2.МУ-ын УИХ-ын захирамж, холбогдох тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлын хэсгүүдэд ажиллана. 3.Цаг үеийн шинжтэй бусад арга хэмжээний хүрээнд төрийн болон төрийн бус болон гадаад, дотоодын байгууллагатай хамтран ажиллана.	ГГ-ын хорио цээрийн хяналтын 21 ГУБ нарт 6 чиглэлээр мэргэшүүлэх хичээл заах ажлыг зохион байгуулав. ХЦХ-ийн албан хаагчдын 2025 оны 01, 02, 03, 04, 05 дугаар сард хийсэн ажилтай танилцаж, ГЕГ-ын даргын 2023 оны А/675 тушаалаар батлагдсан “Гаалийн улсын байцаагчид олгох мөнгөн урамшууллын хэмжээ тогтоох тухай” тушаалын дагуу 2025 оны 1-5 дугаар сарын ажлыг үнэлж, дүгнэн үр дүнгийн үнэлгээг алба хаагч тус бүрээр гаргаж, хурлын тэмдэглэлийн хамт ЗУГ-т тухай бүр хүргүүлж ажилласан. ГЕГ-ын Зохион байгуулалтын нэгжид хүргүүлсэн **110** дотоод зурвасыг хүргүүлж, хорио цээрийн хэлтэст ирүүлсэн **385** албан бичиг, хүргүүлсэн **259** албан бичгийн шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж ажилласан. Нэгжийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 2026 онд шаардагдах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, эд зүйлсийн судалгааг гаргаж, зардлын тооцоог нэгтгэн хавсралт хүснэгтээр хүргүүлсэн. Нийт 27 нэрийн 4138 ширхэг тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн 2,356,994,621.0 (2 тэр бум, гурван зуун тавин зургаан сая, есөн зуун ерэн дөрвөн мянга, зургаан зуун хорин нэг) төгрөгийн төсөв шаардлагатай байгаа талаар СХОГ-т Дотоод зурвас хүргүүлсэн. “Агаарын тээврийг хялбаршуулах үйл ажиллагааг зохицуулах, зөвлөлийн 2025 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-тэй танилцаж, Хорио цээрийн нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд хамаарах ажлын явцын биелэлтийг гаргаж, 2025.05.16 өдрийн №568 дотоод албан бичгээр Хяналт бүрдүүлэлтийн газарт хүргүүлсэн. “Гамшгийн аюулаас хүн ам, эд хөрөнгө, мал, амьтныг урьдчилан сэргийлэх, аврах, хор уршгийг арилгах хойшлуулшгүй сэргээн босгох арга хэмжээний төлөвлөгөө”-ний төсөлд нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд ГУБ-наас гарсан саналыг нэгтгэн 2025.02.14-ний өдрийн №556 дугаартай дотоод албан бичгээр Захиргааны удирдлагын газарт хүргүүлсэн. “Гаалийн байгууллагын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн нийтлэг зааварчилгаа”-ны төслийг хүрээнд саналыг боловсруулж, 2025.02.14-ний өдөр №552 дугаартай дотоод албан бичгээр Хүний нөөцийн хэлтэст хүргүүлсэн.	

		ажлын албыг шинэчлэн байгуулах тухай" ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж ажилласан. МУИС-тай байгуулсан санамж бичгийн хүрээнд дараахь үйлчилгээгээр зөвлөх үйлчилгээ авах болон хамтран ажиллах 4 саналыг ЗУГ-т 13 тоот Дотоод зурвас хүргүүлсэн. Монгол Улсын Шадар сайдын 2023 оны 08 дугаар тушаалаар Улсын онцгой комиссын "Шуурхай штабт" гаалийн байгууллагыг төлөөлөн ажиллаж, энэ хугацаанд Улсын хилээр нэвтэрсэн "Малын тэжээл, тэжээлийн нэмэлтийн мэдээ, мэдээлэл, Зээл, тусламжийн барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх үед түргэвчилсэн журмаар шийдвэрлэх зэрэг ажлуудын төлөвлөгөөг боловсруулж ажилласан.		2.ГЕГ-ын даргын 2025 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн А/21 дугаар тушаалын дагуу Швейцари, Латви, Герман Улсаас импортлох мал, амьтны хөлдөөсөн үр хөврөлд МЭЕГ-тай хамтран эрсдэлийн үнэлгээ хийх хамтарсан ажлын хэсэгт ажилласан. Монголын үндэсний морин уралдаан уяачдын холбооноос ирүүлсэн импортоор оруулж байгаа адууны тоо хэмжээ, хийгдэж буй хяналтын талаар мэдээлэл ирүүлэхийг хүссэн 25/06 тоот албан бичгийн дагуу холбогдох тоон мэдээллийг гарган, 2025 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдөр холбооны төлөөллүүдэд мэдээлэл өгсөн. Хяналт бүрдүүлэлтийн газарт 2025 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдөр 191 дугаартай дотоод зурвасаар "Устах эрсдэлд орсон төрлийн зэрлэг ургамал, амьтдын олон улсын худалдааны тухай" 1973.03.03-ны өдрийн конвенцийн дагуу олгож буй зөвшөөрлийн тухай мэдээллийг цахим хэлбэрээр солилцох, ОХУ-ын гаалийн алба, Монгол улсын гаалийн ерөнхий газар хооронд байгуулах хэлэлцээрийн төсөлтэй танилцаж дараах хариуг хүргүүлэн ажилласан. Тус хэлэлцээрийг байгуулахын өмнө Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам, Мал эмнэлгийн ерөнхий газар, Ургамал, хамгааллын газартай "Зэрлэг амьтан ба ургамлын ховордсон зүйл"-д олгож буй CITES-ын гэрчилгээ, ан, агнах, ургамал түүх тусгай зөвшөөрөл, мал эмнэлэг, ургамлын эрүүл ахуйн экспортын гэрчилгээний мэдээлэлийг авч, гаалийн байгууллагын автоматжуулсан /CAIS/ системийн квотын талбарт хөгжүүлэлт хийх саналыг хүргүүлсэн. Үндэсний аудитын газраас хийж буй Хүнсний аюулгүй байдлын чиглэлээрх аудитын үйл ажиллагаанд 14 материалыг бэлтгэж, цаасаар болон файлаар өгч ажилласан Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 02 дугаар тушаалаар байгуулагдсан Пестицидийн дэд ажлын хэсгийн 2025 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрийн хурлаар эрдэмтдийн зөвлөлөөс гаргасан Ерөнхий төлөвлөгөөг танилцуулж санал авсан. Тус хурлын шийдвэрээр яамд, агентлаг, холбогдох байгууллагууд ерөнхий төлөвлөгөөнд	

				багтсан нарийвчилсан төлөвлөгөөг боловсруулж ирүүлэхээр болсоны дагуу саналыг боловсруулж хэлтсийн удирдлагад танилцуулсан. Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2025 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдөр баталсан “Бүрдүүлэлтийн цахим төв”-ийн үйл ажиллгаанд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх удирдамжийн дагуу хорио цээрийн хяналтын чиглэлээр 5 үйл ажиллагааг төлөвлөн Хяналт бүрдүүлэлтийн газар, Эрсдэлийн газарт дараах асуудлуудыг дэвшүүлэн захиргааны зөвлөлийн хурлаар оруулж, шийдвэрлүүлсэн. Хөдөө аж ахуйн бирж ТӨХХК-аас ирүүлсэн “Хамтран ажиллах гэрээ”-ний төсөлтэй танилцан холбогдох саналуудыг Хуулийн хэлтэст Дотоод албан бичгээр хүргүүлсэн. 2025 оны 05 дугаар сарын 14 ны өдөр ГХЯ-аас зохион байгуулсан “МУ-аас Халал аргаар бэлтгэсэн махны экспортыг нэмэгдүүлэх”-боломж, шийдэл сэдэвт уулзалтад оролцож, 2025 онд экспортлогдсон махны статистик болон экспортыг нэмэгдүүлэх шийдлүүдийн талаар санал солилцсон. **Хүрсэн үр дүн:** Кодексийн үндэсний зөвлөл, ХХААХҮЯ дээр хэрэгжиж байгаа “Хүнсний баталгаат бус байдлын эрсдэлийн хариу арга хэмжээний удирдлагыг сайжруулах нь” төсөл, ЭМЯ, ДЭМБ-тай нийгмийн эрүүл мэндийн хариу арга хэмжээний чиглэлээр хамтарч ажиллан, ГЕГ-ын зохион байгуулалтын нэгжээс ирсэн болон хүргүүлсэн Дотоод албан бичгийг хянаж, уялдаа холбоог хангаж ажилласан.	
Нийт дүн:					**95**

Хоёр. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин (биелэлт)	Эхэлсэн дуусан хугацаа	Биелэлт ийн хувь

	1	2	3	4	5	6	7
1	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдах	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, сургалтын тоогоор	-	-	-Монгол Улс, БНСУ-ын Чөлөөт худалдааны хэлэлцээрийн ажлын хэсгийн SPS -ийн ажлын хэсгийг ахлан уулзалт, хэлэлцээрийг хийж ажиллах явцад ГХЯ, ЭЗХЯ, ХХААХҮЯ-наас зохион байгуулсан 1 удаагийн сургалтад хамрагдсан -2025 оны эхний хагас жилд Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдах арга хэмжээг төлөвлөөгүй боловч дараах цахим сургалтад хамрагдаж, мэдлэг ур чадвараа дээшлүүлсэн. Үүнд: Сургалтын төвөөс зохион байгуулсан “Гаалийн хэргийн мэдлэг дээшлүүлэх чиглүүлэх” 80 цагийн сургалтад 2025 оны 05 дугаар сарын 19-30-ний өдрүүдэд хамрагдаж, № PR01-25/100 тоот сертификат авсан.	01.01-06.10	100
2	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр бие даан судалж, хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр,	-	Хууль эрх зүйн мэдлэг дээшилсэн, албан хаагчдад танилцуулж, өдөр тутмын үйл ажиллагаанда а нэвтрүүлсэн байна.	-Шинээр батлагдан гарсан дараах хууль, тогтоол, журмыг тухай бүр бие даан судалж, албан хаагчдад танилцуулж, өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэн хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлсэн. Үүнд: “Гаалийн тухай хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах төсөл боловсруулах ажлын удирдамж”-ийн дагуу Гаалийн тухай хуулийн төсөлд хүргүүлэх саналыг хуулийн хэлтэст 2025 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн №156 тоот дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/275 дугаар тушаалаар батлагдсан “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам”-ын шинэчилсэн	01.01-06.10	100

					төсөлд санал өгч, Хяналт, бүрдүүлэлтийн газарт 2025 оны 01 дүгээр сарын 24-ны өдрийн 114 Дотоод зурвасаар, хорио цээрийн чиглэлийг дахин тусгаж, 2025 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдөр 288 тоот Дотоод зурвасаар Хяналт, бүрдүүлэлтийн газарт 23 саналыг тус тус хүргүүлсэн. "Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журам" /төсөл/-д хорио цээрийн хэлтсээс оруулах саналын хэлэлцүүлгийг ХБГ-тай хамтран 2025 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр зохион байгуулж, тэмдэглэлийг хөтлүүлж, нэмэлтээр тусгах саналыг ХЦХ-ийн 2025 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 513 тоот Дотоод зурвасаар хүргэсэн. УИХ-ын гишүүн Ж.Чинбүрэнгээс ирүүлсэн №УИХ-03/5186 тоот албан бичгийн дагуу Монгол Улсын хилээр 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 2025 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийг хүртэл хугацаанд тээвэрлэлтийн горим зөрчигдөж нэвтрүүлэхийг завдсан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эрүүл мэндийн нэмэлт бүтээгдэхүүний талаарх мэдээллийг 2025 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 02/1799 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн. Хүнсчдийн холбоонд "Хүнсний тухай" хууль"-д өөрчлөлт орох хилээр нэвтрүүлэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнтэй холбоотой саналыг боловсруулж цахим хаягаар хүргүүлсэн		

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:
ХОРИО ЦЭЭРИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА .... /Г.БАТМӨНХ/ 2024 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 10-НЫ ӨДӨР

ХОРИО ЦЭЭРИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА ГОНЧИГЖАВ ОВОГТОЙ БАТМӨНХИЙН
2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ,
ҮР ДҮН, МЭРГЭШЛИЙН ТҮВШИНГ ҮНЭЛЭХ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Байгууллагын нэр: Гаалийн ерөнхий газар
Нэгжийн нэр: Хорио цээрийн хэлтэс

1.Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Гүйцэтгэлийн зорилго, арга хэмжээ	Гүйцэтгэлийн түвшин	Нийт оноо
1	2	3	4
1	Нэгжийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт		61

2. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний биелэлтийн хувь	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдах		15
2	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр бие даан судалж, хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлэх		15
Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний дундаж оноо			15

3. Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ

Д/д	Үзүүлэлт	Арга хэмжээний биелэлтийг хувь	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1	Хандлага, ёс зүй		13
2	Удирдан зохион байгуулах		12
3	Асуудал шийдвэрлэх		12
4	Манлайлах		12
5	Багаар ажиллах		12
6	Харилцаа		13
Ур чадварын үзүүлэлт (ажлын онцлогоос хамаарсан)			
7	Мэргэжлийн ур чадвар 1.		
Хандлага, ёс зүй, ур чадварын дундаж оноо			12

4. Гүйцэтгэлийн үнэлгээ

Д/д	Үнэлгээний үзүүлэлт	Үзүүлэлт тус бүрийн оноо
1	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт	61
2	Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт	15

3	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ	12
4	Үнэлгээний оноонд орсон өөрчлөлт	—
Нийт оноо= (Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний оноо+Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний оноо+Хандлага, ёс зүй, ур чадварын оноо) – Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу хассан оноо		88,3

Үнэлгээ өгсөн: **Төсвийн шууд захирагч:**

Гаалийн ерөнхий газрын дарга .... (Р.Отгонжаргал)

2025.06.25 .... (огноо)

Үнэлгээтэй танилцаж, зөвшөөрсөн: **Нэгжийн дарга:**

Хорио цээрийн хэлтсийн дарга .... (Г.Батмөнх)

2025.06.10 .... (огноо)